

Personeelsomkadering en werkmiddelen voor gelijke onderwijskansen

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Toepassen van de gelijke kansenindicatoren	2
2.1.	Het bijhouden van de leerlingenkenmerken	2
2.2.	Benut de data over leerlingenkenmerken van jouw school	4
3.	Hoe werken de aantal lestijden per leerlingenkenmerk	5
3.1.	Personeelsomkadering in het basisonderwijs	5
3.2.	Personeelsomkadering in het secundair onderwijs	5
3.3.	Personeelsomkadering in het buitengewoon basisonderwijs	6
3.4.	Personeelsomkadering in het buitengewoon secundair onderwijs	7
4.	Werkingsbudget	8
4.1.	Gekleurde middelen	8
4.2.	Hoe weten scholen hoeveel werkmiddelen ze krijgen?	9
5.	Regelgeving over het GOK-beleid	9
5.1.	Wat zegt de regelgeving voor het basisonderwijs en buitengewoon basisonderwijs	9
5.2.	Wat zegt de regelgeving voor het secundair onderwijs	10
5.3.	Hoe wordt er doorgelicht?	11
6.	Het opstellen van een GOK-beleidsplan: enkele principes	12
7.	Ondersteuning bij implementatie van het GOK-beleid: de GOK-wijs	12
8.	Waar vind ik ondersteuningsmaterialen?	13
9.	Boekhoudkundige registratie	13
10.	Contactinfo	14
11.	Woordenwijzer	15

1. Inleiding

Om gelijke onderwijskansen te bieden in het onderwijs, krijgen de scholen extra personeelsomkadering in een pakket lestijden/lesuren en extra werkingsmiddelen voor leerlingen die aan bepaalde gelijke kansenindicatoren voldoen.

Deze nota overloopt de regelgeving over de indicatoren, de gekleurde extra lestijden, het gekleurde werkingsbudget en de autonomie van de school in het GOK-beleid. Daarnaast geeft de nota een blik op de geïntegreerde doorlichting van het GOK-beleid door de onderwijsinspectie.

In de nota vindt u verwijzingen naar ondersteuning die geboden wordt door het GO! voor het ontwikkelen van GOK-beleid als ook alle nodige verwijzingen naar decreten en omzendbrieven.

2. Toepassen van de gelijke kansenindicatoren

2.1. Het bijhouden van de leerlingenkenmerken

Zowel de lestijden als de werkingsmiddelen zijn op basis van leerlingenkenmerken gekleurd. Ze worden gebruikt om het gelijke onderwijskansenbeleid op de school uit te werken. De kleuring gebeurt aan de hand van gelijke kansenindicatoren of leerlingenkenmerken.

Op de eerste schooldag in februari is het teldag. Dit is de referentiedag waarop de Vlaamse Overheid het aantal ingeschreven leerlingen in scholen telt in het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het heeft een directe impact op de financiering en werkingsmiddelen van scholen. Voor de schooltoeslag wordt er om praktische redenen gewerkt met een andere referentiedatum.

Op deze dag worden ook de leerlingen met een gelijke kansenindicator geteld. Om de socio-economische status van leerlingen te vatten worden de volgende indicatoren gebruikt:

Indicator	Hoe wordt het gemeten			
Thuis taal. Deze indicator toont aan of de taal die thuis wordt gesproken verschilt van de schooltaal. Daaronder wordt de taal verstaan die de leerling meestal spreekt met moeder, vader of broers en zussen. De taal die de leerling in het gezin spreekt is niet de onderwijstaal, indien de leerling in het gezin met niemand of in een gezin met drie gezinsleden (de leerling niet meegerekend) met maximum één gezinslid de onderwijstaal spreekt. Broers en zussen worden als één gezinslid beschouwd.	BaO	SO	BuO	Verklaring op eer BaO en BuBaO Verklaring op eer SO en BuSO
Schooltoelage. Deze indicator geeft een blik op de financiële draagkracht van het gezin. Er wordt een selectieve participatietoeslag uitbetaald ten gunste van de leerling. Leerlingen die alleen door ongewettigde	BaO	SO		Automatische toekenning

› afwezigheid of onvoldoende aanwezigheid geen recht op een selectieve participatietoelage hadden, worden ook meegerekend.				
Opleidingsniveau moeder. Deze indicator geeft aan hoe sterk de thuiscultuur aansluit bij de schoolcultuur. De moeder is niet in het bezit van een diploma van het secundair onderwijs of van een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs of van een daarmee gelijkwaardig studiebewijs.	BaO	SO	BuO	Verklaring op eer BaO Verklaring op eer BuBaO Verklaring op eer SO en BuSO
Thuisloos of zorgthuis. Dit zijn leerlingen die gebruik maken van een jeugdhulpverleningsbeslissing, in een verblijf van een jeugdhulpaanbieder, in een context van autonoom wonen of begeleid wonen, geplaatst door een jeugdrechter of jeugdrechtbank, sommige niet-begeleide minderjarige vreemdelingen.		SO		Agodi en Opgroeien
Trekkende bevolking. De leerling behoort tot een gezin van binnenschippers, de kermis- of circusexploitanten of artiesten of de woonwagenbewoners.		SO		Melding BaO Bewijsvoering SO

Aangezien de thuistaal en het opleidingsniveau van de moeder stabiele informatie is die niet snel wijzigt, moet deze verklaring slechts één keer in een volledige schoolloopbaan van een leerling (basis en secundair onderwijs) ingevuld en doorgestuurd worden. Om geen middelen mis te lopen en om de kansen van deze leerlingen te optimaliseren, is het belangrijk om - ook wanneer er sprake is van een aanmeldingssysteem – een inschrijvingsmoment te organiseren waarop deze verklaringen van eer ingevuld kunnen worden. Deze gegevens worden dan in de databank van het ministerie bijgehouden, waar de DataWijzer op gebaseerd is (zie onder). Bij nieuwe inschrijvingen van leerlingen kan u deze raadplegen via DISCIMUS.

Leerlingen die thuisloos, in een zorgthuis wonen of deel zijn van de trekkende bevolking worden automatisch opgenomen onder de indicator buurt. Het kenmerk **buurt** wordt voor de berekening van de omkadering **niet** mee in rekening gebracht.

Tijdens een warm inschrijvingsmoment ben je voorbereid om met ouders een verklaring op eer in te vullen om zo geen middelen mis te lopen om aan te wenden voor de gelijke onderwijskansen van een leerling, zelfs wanneer deze ingeschreven worden via het automatische aanmeldingssysteem.

▸ 2.2. Benut de data over leerlingenkenmerken van jouw school

De onderwijsinspectie lanceerde in 2022 – 2023 **de DataWijzer**. Dit is een online en interactief instrument dat **data van uw school visualiseert**. Elke school heeft een eigen online dashboard dat actuele en beschikbare data ontsluit. Zo ook data over indicatorleerlingen. Het is mogelijk dat deze data één of maximum twee schooljaren vertraging heeft.

DataWijzer laat toe om de evolutie van de OKI kansarmoede indicator¹ op te volgen. Je ziet ook hoeveel leerlingen in je school aantikken op de leerlingenkenmerken. Je kan zelfs ook in een flowchart zien in welk schooljaar en leerjaar de leerlingen zitten en zelf de studierichting voor het secundair onderwijs.

De Datawijzer geeft zelfs de optie om in kaart te brengen hoe de leerlingen die aantikken op een leerlingenkenmerk doorstromen in je school. Je kan zien in welke studierichtingen de leerlingen terecht komen. Je kan zo in kaart brengen waar de GOK-middelen best ingezet worden.

Toegang tot de datawijzer met handleidingen voor het basis, secundair en buitengewoon onderwijs vind je op deze pagina: <https://www.onderwijsinspectie.be/nl/DataWijzers> .

Met de Datawijzer breng je in kaart welke indicatorleerlingen waar zitten. Het is essentieel om te bepalen waar de gekleurde GOK-middelen aangewend moeten worden en welke streefdoelen in het GOK-beleid hiervoor behaald kunnen worden.

¹ De OKI kansarmoede indicator of de OKI concentratiegraad wordt berekend aan de hand van 4 leerlingenkenmerken waarop leerlingen kunnen aantikken: buurt, opleiding moeder, schooltoelage en thuistaal. De OKI concentratiegraad is de som van deze 4 leerlingenkenmerken gedeeld door het aantal leerlingen. De graad kan ook berekend worden per leerlingenkenmerk.

3. Hoe werken de aantal lestijden per leerlingenkenmerk

Elke school heeft voor elke leerling die aantikt op een leerlingenkenmerk recht op een aantal SES-lestijden. Omdat het aantal regelmatige leerlingen kan fluctueren telt voor alle onderwijsniveaus een gedoogjaar om te vermijden dat het meerjarig GOK-beleid in gedrang zou komen.

3.1. Personeelsomkadering in het basisonderwijs

In het basisonderwijs worden SES-lestijden jaarlijks toegekend op basis van de van de SES-indicatoren. Voor het basisonderwijs hebben kenmerken betrekking op de thuistaal, de schooltoelage en het hoogst behaalde opleidingsniveau van de moeder.

Elke basisschool heeft voor elke leerling die aantikt op een leerlingenkenmerk recht op een aantal lestijden. Er wordt niet gewerkt met een drempel. De middelen zijn sinds 2021 gekleurd en er gebeurt een gerichte controle door de onderwijsinspectie.

- Per leerling die voldoet aan het leerlingenkenmerk "opleiding moeder" heeft de school recht op 0,26710 SES-lestijden.
- Per leerling die voldoet aan het leerlingenkenmerk "thuistaal" heeft de school recht op 0,29116 SES-lestijden.
- Per leerling die voldoet aan het leerlingenkenmerk "schooltoeslag" heeft de school recht op 0,11917 SES-lestijden.

De lestijden worden per niveau samengeteld en afgerond naar boven vanaf het eerste cijfer 4 na de komma.

Lees meer in de omzendbrief: Personeelsformatie scholen in het gewoon basisonderwijs. Onderwijzend personeel. Basisomkadering. SES-lestijden: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13615#7>

3.2. Personeelsomkadering in het secundair onderwijs

In het secundair onderwijs worden de extra uren-leraar jaarlijks toegekend op basis van GOK-indicatoren. Naast de drie SES-indicatoren wordt er ook rekening mee gehouden dat de leerling thuisloos is en het gezin tot de trekkende bevolking behoort. Om in aanmerking te komen voor de lestijden moet op 1 februari van het voorgaande schooljaar in de eerste graad of het structuuronderdeel minstens 10% van de regelmatige leerlingen voldoen aan de GOK-indicatoren. Voor de tweede en de derde graad moet op 1 februari van het voorgaande schooljaar minstens 25% regelmatige leerlingen tellen die voldoen aan de GOK-indicatoren.

Aan **elke indicator wordt een gewicht toegekend**. De zwaarst belastende indicatoren krijgen de hoogste weging. Er wordt ook rekening gehouden met een combinatie van indicatoren. Het is ook mogelijk dat de indicatoren worden vermenigvuldigd wanneer de school in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad ligt of een hoge concentratiegraad heeft van ten minste 55% voor een indicator schooltoelage of thuistaal.

- Het gewicht wordt vastgesteld voor de eerste graad, het structuuronderdeel onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers en anderzijds de tweede en derde graad samen. Ook hier wordt naar boven afgerond van zodra het eerste cijfer na de komma groter is dan vier. Anders wordt naar beneden afgerond. **De optelsom van alle gewichten vormt het punt uren-leraar.**

- Voor de eerste graad en het structuuronderdeel onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers is een punt gelijk aan 0,2916 uren-leraar.
- Voor de tweede en derde graad is een punt gelijk aan 0,1225 uren-leraar.

De uren worden enkel toegekend per graad of voor het onthaaljaar wanneer het resultaat ten minste 6 uren-leraar bedraagt. Behaalt de school het minimum aantal niet meer? Dan is er één schooljaar een gedoogjaar waarbij het aantal uren toch toegekend wordt op het effectieve aantal GOK-leerlingen.

Lees meer in de omzendbrief gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. Gelijke onderwijskansenbeleid voor het secundair onderwijs: het geïntegreerd ondersteuningsaanbod. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15865>

3.3. Personeelsomkadering in het buitengewoon basisonderwijs

In het buitengewoon basisonderwijs krijgen scholen met een basisaanbod en/of type 3 aanbod aanvullende lestijden voor het voeren van een gelijke onderwijskansenbeleid. Deze worden sinds 2021 jaarlijks toegekend. De GOK-indicatoren van het buitengewoon onderwijs houden rekening met het diploma van de moeder en de thuistaal. Om in aanmerking te komen moet minstens 40% van de leerlingen in het aanbod voldoen aan de GOK-indicatoren, of ze moet minstens 6 lestijden genereren.

Aan **elke indicator wordt een gewicht toegekend**. Voor het buitengewoon secundair onderwijs genereert de indicator opleidingsniveau van de moeder 0,80 punten. De indicator thuistaal genereert daarboven 0,40 punten enkel in combinatie met de indicator van het opleidingsniveau.

Het totale aantal aanvullende lestijden wordt vervolgens berekend volgens het aantal punten dat de school aan gewogen leerlingen genereert. Dit wordt dan vermenigvuldigd met 0,252220818 lestijden. Het aantal lestijden wordt naar boven afgerond als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier. Anders wordt het naar beneden afgerond.

- › Scholen die minder dan 6 lestijden genereren hebben geen recht op GOK-lestijden. Behaalt de school het minimum aantal niet meer? Dan is er één schooljaar een gedoogjaar waarbij het aantal uren toch toegekend wordt op het effectieve aantal GOK-leerlingen.

Lees meer in de omzendbrief buitengewoon basisonderwijs. De personeelsformatie scholen in het buitengewoon basisonderwijs. Aanvullende lestijden gelijke onderwijskansen type basisaanbod en type 3: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13616#3-2-6>

3.4. Personeelsomkadering in het buitengewoon secundair onderwijs

In het buitengewoon secundair onderwijs krijgen scholen met een basisaanbod en/of type 3 aanbod aanvullende lestijden voor het voeren van een gelijke onderwijskansenbeleid. Deze worden sinds 2021 jaarlijks toegekend. De GOK-indicatoren van het buitengewoon onderwijs houden rekening met het diploma van de moeder en de thuistaal. Om in aanmerking te komen moet minstens 40% van de leerlingen in het aanbod voldoen aan de GOK-indicatoren, of ze moet minstens 6 lestijden genereren.

Aan elke indicator wordt een gewicht toegekend. Voor het buitengewoon secundair onderwijs genereert de indicator opleidingsniveau van de moeder 0,80 punten. De indicator thuistaal genereert daarboven 0,40 punten enkel in combinatie met de indicator van het opleidingsniveau.

De optelsom van alle gewichten vormt het aantal punten. Dit cijfer wordt naar boven afgerond wanneer het eerste cijfer na de komma groter is dan vier. Anders wordt het naar beneden afgerond.

Een punt is gelijk aan 0,227197 lesuren. Dit cijfer wordt naar boven afgerond wanneer het eerste cijfer na de komma groter is dan vier. Anders wordt het naar beneden afgerond.

De uren worden enkel toegekend per graad of voor het onthaaljaar wanneer het resultaat ten minste 6 uren-leraar bedraagt. Behaalt de school het minimum aantal niet meer? Dan is er één schooljaar een gedoogjaar waarbij het aantal uren toch toegekend wordt op het effectieve aantal GOK-leerlingen.

Lees meer in de omzendbrief gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. Gelijke onderwijskansenbeleid voor het secundair onderwijs: het geïntegreerd ondersteuningsaanbod. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15865>

▸ 4. Werkingsbudget

4.1. Gekleurde middelen

In het **gewoon basis-en secundair onderwijs** wordt jaarlijks een deel van het **werkingsbudget** op basis van de gewogen **leerlingenkenmerken** toegekend.

Het **buitengewoon basis en secundair onderwijs** ontvangt **geen werkingsmiddelen gebaseerd op de leerlingenkenmerken**.

In het gewoon basisonderwijs en het gewoon secundair onderwijs worden een deel van de werkingsmiddelen verdeeld op basis van de leerlingenkenmerken: diploma van de moeder, schooltoelage, thuistaal en buurt. Lees meer over de leerlingenkenmerken in hoofdstuk 2.

Het werkingsbudget op basis van de leerlingenkenmerken, ook SES-werkingsmiddelen, kan alleen aangewend worden voor het gelijke onderwijskansenbeleid. Ze zijn dus gekleurd. Uitgaven kunnen erg divers zijn en je krijgt als school veel flexibiliteit. De overheid legt niet vast welke uitgaven gewenst of noodzakelijk zijn voor een gelijke onderwijskansenbeleid. Scholen mogen de werkingsmiddelen dus vrij inzetten. Maar het gaat dus wel over de middelen die de school nodig heeft om de doelen te realiseren van het gelijke onderwijskansenbeleid in de school. ***In het GOK-beleidsplan is het dus zinvol om naast de streefdoelen en acties ook de voorziene middelen voor uitgaven te noteren. Zo heb je een transparant beleid en ben je voorbereid voor een doorlichting van de onderwijsinspectie.***

Wat betreft het aanwenden van de werkingsbudgetten zijn er enkele belangrijke juridische passages.

Voor het **decreet basisonderwijs**:

“Het werkingsbudget op basis van de leerlingenkenmerken, zoals vermeld in artikel 78, §1, kan enkel worden aangewend in het kader van een gelijke onderwijskansenbeleid, zoals bepaald in artikel 153septies, §2.”

Voor **secundair onderwijs** wordt er een identieke passage ingeschreven in de codex SO, echter zonder een verwijzing naar een kader.

“Het werkingsbudget op basis van de leerlingenkenmerken, zoals vermeld in artikel 242, kan enkel worden aangewend in het kader van een gelijke onderwijskansenbeleid.”

Door deze passages worden de werkingsmiddelen, samen met de lestijden, op basis van leerlingenkenmerken ook gekleurd.

In het **referentiekader onderwijskwaliteit** wordt verwacht dat de school een doeltreffend financieel en materieel beleid voert. In de vertaalslag voor een gelijke kansenbeleid moet je als school kunnen verantwoorden dat je de GOK-middelen op een overtuigende en transparante manier kan verantwoorden. Het schoolteam dient daarvoor strategisch na te denken over efficiënte manieren om de extra middelen in te zetten ten behoeve van sociaal kwetsbare leerlingen, met wetenschappelijke en professionele ondersteuning.

4.2. Hoe weten scholen hoeveel werkingsmiddelen ze krijgen?

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) bepaalt jaarlijks de [puntwaarden en verdeelsleutels voor de verdeling van de werkingsmiddelen](#).

Scholen ontvangen jaarlijks een officiële kennisgeving van hun **werkingsbudgetten** via de **beleids- en beheerscyclus** en via het **Mijn Onderwijs-portaal** (<https://www.mijnonderwijs.be>). In mijnonderwijs.be vindt u de documenten van AgODi waarin u zicht krijgt op uw werkingstoelagen.

In dit voorbeeld uit het secundair onderwijs ziet u hoe de GOK-werkingsmiddelen opgenomen zouden kunnen staan in de documenten van uw school. Voor het uitwerken van een GOK-beleid is het belangrijk om een zicht te hebben op het specifieke budget dat u hiervoor genereert.

Leerlingenkenmerken

Leerlingenkenmerken	Aantal leerlingen	Gecorrigeerd aantal leerlingen	Geldwaarde per kenmerk per leerling	Bedrag per kenmerk
Taal	178	178	154,314174 €	27.467,92 €
Opleidingsniveau	100	100	153,431198 €	15.343,12 €
Schooltoeslag	202	202	83,539505 €	16.874,98 €
Woonplaats	126	126	45,559274 €	5.740,47 €
Totaal bedrag leerlingenkenmerken				65.426,49 €

De scholengroepen ontvangen jaarlijks een kennisgeving met de werkingsbudgetten van de scholen van de centrale diensten van het GO!

De verdeling van de middelen is ook te raadplegen via het **Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi)**.

5. Regelgeving over het GOK-beleid

Scholen zijn vrij in het bepalen van hun GOK-beleid. De school kan haar eigen streefdoelen, indicatoren en tijdspad uittekenen rond gelijke onderwijskansen. Het GOK-beleid moet wél passen binnen de kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit. De school bepaalt zelf hoe een kwaliteitsvol GOK-beleid en de resultaten vormgegeven en verantwoord worden.

5.1. Wat zegt de regelgeving voor het basisonderwijs en buitengewoon basisonderwijs

Onder het hoofdstuk personeelsformatie van het **decreet basisonderwijs** wordt in onderafdeling B regelgeving vermeld over zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid. In het basisonderwijs wordt er een duidelijke link gemaakt naar het zorgbeleid.

- We gaan even dieper in op **artikel 153septies**. Dit artikel wordt in twee paragrafen opgesplitst, nl. een paragraaf m.b.t. het zorgbeleid in het gewoon basisonderwijs, en een paragraaf m.b.t. het gelijke onderwijskansenbeleid in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs.

Het gelijke onderwijskansenbeleid spitst zich specifiek toe op de leerlingen die aan de leerlingenkenmerken (werkingsbudget, SES-lestijden) of de gelijke kansenindicatoren (aanvullende lestijden GOK in het buitengewoon basisonderwijs) beantwoorden. Voor het GOK-beleid worden extra middelen toegekend. De SES-werkingsmiddelen, de SES-lestijden in het gewoon basisonderwijs en de aanvullende GOK-lestijden in het buitengewoon basisonderwijs moeten gebruikt worden voor de leerlingen die deze extra middelen genereren.

Met het oog op de evaluatie van het GOK-beleid en de aanwending van de extra middelen wordt uitgelegd dat scholen een GOK-beleid moeten voeren dat conform de kwaliteitsverwachtingen is die opgenomen zijn het referentiekader onderwijskwaliteit.

Om het GOK-beleid in scholen te versterken dient de school eigen streefdoelen, indicatoren en een tijdspad te bepalen. Het is belangrijk dat scholen GOK-beleid plannen opstellen zodat er gericht gewerkt kan worden.

De evaluatie van het GOK-beleid gebeurt voortaan tijdens reguliere schooldoorlichtingen.

Er zijn een paar interessante elementen in deze de regelgeving:

- Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen zorgbeleid en GOK-beleid – maar ze worden voor het basisonderwijs wel samen genoemd in het artikel.
- Er wordt ook aangegeven om “*de werkingsmiddelen en lestijden die deze leerlingen genereren ook voor deze leerlingen in te zetten*”.
- Het referentiekader onderwijskwaliteit wordt de toetssteen van het GOK-beleid. Verder worden scholen vrij gelaten: ze mogen eigen streefdoelen, indicatoren en een tijdspad vaststellen.
- De inspectie neemt de controle op het gebruik van de middelen mee op in haar doorlichting.

Als u voor een doorlichting tegemoet wil komen aan de regelgeving van artikel 153septies, moet het GOK-beleid van de school afgetoetst worden aan het referentiekader onderwijskwaliteit. Je moet streefdoelen, indicatoren en een tijdspad bepalen. Als school ben je vrij om invulling te geven aan het GOK-beleid zolang het ingezet wordt voor passende begeleiding van de GOK-leerlingen.

5.2. Wat zegt de regelgeving voor het secundair onderwijs

Voor het secundair onderwijs zien we een gelijkaardige aanpak als in het basisonderwijs.

De GOK-personeelsomkadering is “**gekleurd**”, d.w.z. dat ze enkel kan worden aangewend om als schoolteam voor **elke leerling een passende begeleiding** te voorzien met het oog op GOK en om op dat vlak tegemoet te komen aan de **kwaliteitsverwachtingen**, opgenomen in het

- › **referentiekader onderwijskwaliteit.** Om hier uitvoering aan te geven, bepaalt de school haar eigen **streefdoelen, indicatoren en een tijdspad.**

De overheid legt sinds het schooljaar 2021-2022 **geen doelen of thema's meer op waarrond een school moet werken.** Dit betekent enerzijds dat bestaande initiatieven rond bijvoorbeeld preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden of studie- en

Als u voor een doorlichting tegemoet wil komen aan de regelgeving GOK-beleid van de school afgetoetst worden aan het referentiekader onderwijskwaliteit. Je moet streefdoelen, indicatoren en een tijdspad bepalen. Als school ben je vrij om invulling te geven aan het GOK-beleid zolang het ingezet wordt voor passende begeleiding van de GOK-leerlingen.

gedragsproblemen, taalvaardigheid, socio-emotionele ontwikkeling, leerlingen- en ouderparticipatie,verder kunnen worden gezet, maar anderzijds dat een school haar lokale GOK-beleid ook een andere invulling kan geven. Het staat de school vrij om ter zake het centrum voor leerlingenbegeleiding en/of de pedagogische begeleidingsdienst te betrekken.

5.3. Hoe wordt er doorgelicht?

De doorlichting van het gelijke onderwijskansenbeleid en de aanwending van de GOK- en SES-lestijden gebeurt in het kader van de **gewone schooldoorlichting**. De onderwijsinspectie integreert het onderzoek naar gelijke onderwijskansen in het onderzoek **leerlingenbegeleiding**, en spreekt er een **afzonderlijk oordeel** over uit. De formulering “begeleiding van de lerenden” verwijst naar de geïntegreerde aanpak van leerlingenbegeleiding en gelijke onderwijskansen: de vier begeleidingsdomeinen (onderwijsloopbaan, leren en studeren, psychisch en sociaal functioneren, preventieve gezondheidszorg).

Voor het basis- en secundair onderwijs is een **specifieke positieve of negatieve evaluatie van het gelijke onderwijskansenbeleid mogelijk**. Een **negatieve evaluatie** betekent dat de school een engagement tot **remediëring met externe begeleiding en ondersteuning** moet aangaan. Als de eerstvolgende evaluatie door de onderwijsinspectie opnieuw negatief is, dan ontvangt de school vanaf het daaropvolgend schooljaar, slechts de helft van het **werkingsbudget** op basis van leerlingenkenmerken, alsook, naargelang het geval, de helft van het aantal SES-lestijden, aanvullende lestijden, extra uren-leraar of extra lesuren waarop ze normaliter recht heeft en dat tot en met het schooljaar waarin een evaluatie positief is.

[De werkwijze en instrumenten kan je nalezen op de website van de onderwijsinspectie.](#)

6. Het opstellen van een GOK-beleidsplan: enkele principes

De gelijke onderwijskansen realiseren betekent voor GO! dat elke leerling, ongeacht zijn sociaaleconomische of etnisch-culturele thuiscontext, excellent onderwijs krijgt. Onze GO! scholen expliciteren een gelijke onderwijskansenbeleid en creëren draagvlak bij de onderwijsprofessionals. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor het formuleren van hun streefdoelen, indicatoren en tijdspaden voor hun GOK-beleid.

Kenmerken van een geslaagd GOK-beleid:

- **Onderbouwd** in de beginsituatieanalyse;
- **gedragen** door het volledige schoolteam en zelfs uitgewerkt met het volledige schoolteam;
- **geïntegreerd** in de volledige schoolwerking en in de beleidsplanning van de school;
- **afgestemd** op het pedagogisch project van het GO!, het R-OK, de bredere visie van de school en de (diversiteit in de) leerlingenpopulatie en/of buurt;
- **kwaliteitsvol** en
- **planmatig**: effecten worden opgevolgd, bijvoorbeeld ook aan het hand van de Vlaamse toetsen. Het volledige schoolteam houdt toezicht op de kwaliteit en stuurt bij.

Enkele suggesties voor beleidsmatige indicatoren die je planmatig kan opvolgen voor effectmeting op lange termijn:

- De beschrijving van het **leerlingenbestand**: wie zijn de GOK leerlingen en waar zitten ze in jouw school?
- **Schoolse vordering / leerwinst**: wat is de beginsituatie van de leerlingen en hoe ontwikkelen hun prestaties in het leerlingvolgsysteem.
- Een **evolutie** van de schoolse vordering in het lager onderwijs (leeftijd in zesde leerjaar) en de **doorstroming** naar het secundair onderwijs (naar 1A of 1B)
- **Evolutie** van de **uitgerekte attesten** dat de leerling kan behalen na het eerste jaar secundair onderwijs in 1A (A-, B- of C-attest).

7. Ondersteuning bij implementatie van het GOK-beleid: de GOK-wijs

Ter ondersteuning van een kwaliteitsvol GOK-beleid van scholen voorziet het GO! een **verdiepende GOK-wijs**. De GOK-kwaliteitsverwachtingen uit het R-OK-wijs worden hier in detail uitgewerkt. In deze GOK-wijs “beperken” we ons enkel op wat scholen beleidsmatig en op de klasvloer “extra” kunnen doen voor “kwetsbare leerlingen”.

Deze GOK-wijs kan:

- scholen ondersteunen bij de reflectie en het **expliciteren van hun GOK-beleid** en bij het formuleren van hun **streefdoelen en indicatoren**;
- een bril zijn waarmee onderwijsprofessionals kijken naar de **impact van het schoolbeleid** op leerlingen die vanuit een sociale achterstandpositie vertrekken;

- een instrument zijn voor een **bewustwording rond de bredere sociale achterstellingsmechanismen** in ons onderwijs en de noodzaak om die aan te pakken;
- een instrument zijn dat helpt bij de **strategische reflectie over efficiënte manieren om hun extra middelen in te zetten** ten behoeve van sociaal kwetsbare leerlingen;
- en aldus een instrument zijn om de **GOK-praktijken** te herdenken en te verbeteren.

8. Waar vind ik ondersteuningsmaterialen?

De GO! navigator op smartschool neemt je mee in kwaliteitsontwikkeling.

[GOK-wijs: Hoe kijk je met een GOK-bril naar kwaliteit?](#)

[Hoe organiseer je kwaliteitsontwikkeling op school?](#)

[Hoe maak je een beginsituatieanalyse \(BSA\)?](#)

[Hoe bepaal je prioriteiten?](#)

[Hoe maak je een dynamisch beleidsplan?](#)

[Hoe ga je aan de slag met de DataWijzer?](#)

Het GO! lerend netwerk gelijke onderwijskansen komt vier keer per jaar samen om kennis en ervaring uit te wisselen over GOK-gerelateerde onderwerpen. Alle materialen kan je downloaden op GO! PRO: [Netwerkdagen](#)

De pedagogische begeleidingsdienst heeft een [helpdesk](#) waar je met je vraag terecht kan. Er wordt ook een live helpdesk georganiseerd voor het onderwerp leerlingenbegeleiding en gelijke onderwijskansen. [Afgelopen sessies kan je herbekijken.](#)

9. Boekhoudkundige registratie

Boekhoudkundige registratie van de uitgaven lijkt aangewezen wegens de volgende 2 redenen:

- 1) Artikel 6 laatste lid van het GO! boekhoudbesluit luidt als volgt:

Het analytisch luik van de scholengroep moet minimaal toelaten om zowel de te verantwoorden middelen vanuit het departement Onderwijs te staven, als de specifiek toegekende en/of toegewezen middelen aan instellingen

De SES-werkingsmiddelen vallen hier dus ook onder.

- 2) Los van de wettelijke verplichting uit punt 1 zal dit bij een doorlichting een eventuele rapportage makkelijker maken. Uit de diverse rapporten en studies alsook een interne GO! bevragen blijkt dat het vaak zeer moeilijk is om post-factum uitgaven te linken aan GOK. Bijkomend zit tussen de doorlichtingen van de inspectie vaak meerdere jaren wat het nog complexer maakt.

10. Contactinfo

Elisabeth De Vleesschauwer

Beleidsmedewerker Gelijke Onderwijskansen

elisabeth.de.vleesschauwer@g-o.be

▸ 11. Woordenwijzer

SES: Deze term wijst op de sociaal-economische status of sociale herkomst van een leerling. Binnen het kader van gelijke onderwijskansen wordt er gepraat over **SES-lestijden en SES-werkingsmiddelen**.

SES-indicatoren of SES-kenmerken: In het basisonderwijs worden lestijden jaarlijks toegekend op basis van de van de SES-indicatoren, de SES-lestijden. Deze kenmerken hebben betrekking op de thuistaal, de schooltoelage, het hoogst behaalde opleidingsniveau van de moeder. Daarmee kan de school de sociaal-economische status van een leerling in kaart brengen en anticiperen op onderwijsnoden om gelijke kansen te bevorderen.

GOK-indicatoren of GOK-kenmerken: In het secundair onderwijs worden de extra uren-leraar jaarlijks toegekend op basis van GOK-indicatoren. Naast de drie SES-indicatoren uit het basisonderwijs wordt er ook rekening mee gehouden dat de leerling thuisloos is en het gezin tot de trekkende bevolking behoort. Dit worden de GOK-indicatoren genoemd.

De OKI kansarmoede indicator of de OKI concentratiegraad wordt berekend aan de hand van 4 leerlingenkenmerken waarop leerlingen kunnen aantikken: buurt, opleiding moeder, schooltoelage en thuistaal. De OKI concentratiegraad is de som van deze 4 leerlingenkenmerken gedeeld door het aantal leerlingen. De graad kan ook berekend worden per leerlingenkenmerk.

Datawijzer: online tool voor datageletterde beleidsvoering op school:

<https://www.onderwijsinspectie.be/nl/DataWijzers>

GO! navigator: is een [tool van PBD GO!](#) en biedt directe toegang tot de meest recente **Leerplannen**, maar verrijkt de ondervinding ook met een breed aanbod aan functionaliteiten zoals **Materialenbank** en **Helpdesk**.

